

Utbildningsdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att göra en översyn av vissa skolmyndigheters uppgifter och ansvar

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av Statens skolverks, Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM), Statens skolinspektion och Skolforskningsinstitutets befintliga uppgifter och ansvar samt vid behov lämna förslag på förändringar i nuvarande uppgifts- och ansvarsfördelning. Syftet med uppdraget är att, utifrån respektive myndighets centrala uppgifter enligt lag och förordning, bidra till en tydlig, ändamålsenlig och effektiv fördelning av uppgifter och ansvar mellan berörda myndigheter.

Statskontoret ska:

- analysera fördelningen av uppgifter och ansvar mellan berörda myndigheter, särskilt de områden där myndigheterna har överlappande uppgifter och ansvar,
- analysera samverkan mellan myndigheterna och om den är ändamålsenlig i relation till de uppgifter och det ansvar respektive myndighet har, och
- utifrån resultatet av analysen, vid behov, lämna förslag på förändringar i uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan myndigheterna i syfte att bidra till att skolmyndigheterna blir mer ändamålsenliga och effektiva.

Vid genomförandet av uppdraget ska Statskontoret beakta det arbete som myndigheterna bedriver för att omhänderta de erfarenheter och det arbete som gjorts, bl.a. vad gäller samverkan mellan myndigheterna, inom ramen för uppdraget om en översyn av stöd och information via webbplatser samt

om utveckling och samordning av forsknings-spridning (U2023/02135). Vid genomförandet av uppdraget ska Statskontoret även beakta relevanta utredningar på området.

Skolverket, SPSM, Skolinspektionen och Skolforskningsinstitutet ska bistå Statskontoret med de uppgifter och förutsättningar som krävs för att genomföra uppdraget.

Statskontoret ska löpande informera Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider. Statskontoret ska senast den 27 mars 2026 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Bakgrund

I februari 2008 överlämnade regeringen propositionen Nya skolmyndigheter (prop. 2007/08:50) till riksdagen. Syftet med propositionen var att få till stånd en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur. Myndighetsstrukturen skulle enligt regeringen vara utformad så att den på bästa sätt kan stödja måluppfyllelsen inom de berörda verksamheterna. Av propositionen framgår även nödvändigheten av samverkan mellan myndigheterna. En väl uppbyggd samverkan ansågs vara en förutsättning för att myndighetsstrukturen skulle fungera och bidra till bättre resultat i skolväsendet (prop. 2007/08:50 s. 39). Varje myndighet ska vidare verka för att genom samarbete med andra myndigheter och andra ta tillvara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet (6 § andra stycket myndighetsförordningen [2007:515]).

Regeringen har genomfört flera insatser för stärkt samverkan mellan myndigheterna. Regeringen har bl.a. beslutat om nationella målsättningar för skolväsendet (U2023/01696), liksom uppdrag till Skolverket, Skolinspektionen, SPSM och Skolforskningsinstitutet om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2021/03837 och U2023/01278). Vidare har regeringen beslutat att skolmyndigheterna ska återrapportera hur de har omhändertagit de erfarenheter och det arbete som gjorts, bl.a. vad gäller samverkan mellan skolmyndigheterna, inom ramen för uppdraget om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forsknings-spridning (U2023/02135).

Det finns dock delar av skolmyndigheternas arbete som bedöms kunna vara överlappande. Nedan följer några exempel på sådana delar.

Myndigheternas arbete med specialpedagogiskt stöd

Både SPSM och Skolverket har instruktionsenliga uppgifter att på olika sätt stödja huvudmännens arbete med specialpedagogiskt stöd. SPSM är huvudman för specialskolan samt för förskoleklass och fritidshem vid en skolenhet med specialskola. Myndigheten har i uppdrag att verka för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska i specialpedagogiska frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ge råd och stöd till huvudmän med ansvar för utbildning inom skolväsendet, internationella skolor, utbildning vid särskilda ungdomshem och annan pedagogisk verksamhet. SPSM ska vidare bl.a. anordna och medverka i kompetensutveckling och bedriva och medverka i specialpedagogisk utvecklingsverksamhet (1–3 §§ förordningen [2011:130] med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten). Parallellt med detta har Skolverket i uppdrag att främja att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Skolverket ska också erbjuda stöd och kompetensutveckling som riktar sig till specialpedagogisk personal. Skolverket har även ett samlat ansvar (sektorsansvar) för funktionshinderfrågor inom ramen för sitt verksamhetsområde (1 §, 7 § 1 och 18 § 1 förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk).

Myndigheternas arbete med att sammanställa och kommunicera resultat av forskning

På området att kommunicera resultat av forskning finns flera statliga aktörer. Skolverket har i uppdrag att sammanställa och kommunicera kunskap om resultat av forskning (7 § 2 förordningen med instruktion för Statens skolverk). Skolverket tar även fram egna kunskapsöversikter som baseras på aktuell forskning och kommunicerar externa översikter. SPSM ska likaså sammanställa och kommunicera kunskap om resultat av forskning, men myndighetens uppdrag är avgränsat till det som är relevant för det specialpedagogiska området (3 § 3 förordningen med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten). Skolforskningsinstitutet ska göra systematiska och andra forskningssammanställningar vad avser praktiktäna skolforskning och presentera resultaten på ett sätt som är användbart för de verksamma inom skolväsendet. Myndigheten ska även validera

forskningsresultat inom området och sammanställa och kommunicera forskningsresultaten. Dessa resultat ska göras tillgängliga för de verksamma inom skolväsendet (1 § andra stycket 1–3 förordningen [2014:1578] med instruktion för Skolforskningsinstitutet).

Myndigheternas arbete med stöd till huvudmän

Flera av myndigheterna har vidare som uppgift att arbeta med insatser för att öka kvaliteten och likvärdigheten inom skolväsendet och i vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. SPSM ska i specialpedagogiska frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ge råd och stöd till huvudmän med ansvar för utbildning inom skolväsendet, internationella skolor, utbildning vid särskilda ungdomshem och annan pedagogisk verksamhet. Sedan 2008 har Skolverkets stöd till skolutveckling kommit att utvecklas i form av alltmer riktat stöd till lokal nivå, dvs. till huvudmän och skolor. Det gäller exempelvis uppdraget om riktade insatser för högre kunskapsresultat och ökad måluppfyllelse (U2024/01164) och uppdraget till Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2021/03837 och U2023/01278) som ligger till grund för Skolverkets och SPSM:s kvalitetsdialoger med huvudmän. Parallellt med detta ska Skolinspektionen genomföra tillsyn och kvalitetsgranskning och inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning (26 kap. 9 § skollagen). Återkoppling till huvudmän och rektorer sker i dag även efter avslutad kvalitetsgranskning.

Skolverkets arbete med uppföljning och Skolinspektionens kvalitetsgranskning

Skolverket har i uppgift att, på nationell nivå, följa upp och utvärdera bl.a. skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet (26 kap. 24–28 §§ skollagen). Skolverkets nationella uppföljning och utvärdering sker på olika sätt och ofta med olika teman, utifrån en samlad bedömning av behov av uppföljning och utvärdering. Samtidigt ska Skolinspektionen utföra kvalitetsgranskning (26 kap. 19–23 §§ skollagen). Skolinspektionen har valt att organisera sin kvalitetsgranskning i två delar: planerad respektive tematisk. Även om de tematiska kvalitetsgranskningar som Skolinspektionen genomför avser granskning med beslut riktade till enskilda skolor kan avslutande rapporter uppfattas som uppföljning.

Skälen för regeringens beslut

För att Sverige återigen ska upprätta en stark kunskapsskola som är likvärdig oberoende av geografisk hemvist krävs ett långsiktigt och uthålligt arbete, där myndigheternas insatser är tydliga, ändamålsenliga och effektiva. Vidare krävs det, i relation till huvudmännen och andra verksamma inom skolväsendet, att myndigheternas uppgifter och ansvar är tydliga samt att myndigheterna har en välfungerande samverkan.

En otydlighet i myndigheternas uppgifter och ansvar riskerar att leda till ineffektivitet och onödigt arbete samt försvåra för huvudmännens arbete och skapa gränsdragningsproblem, vilket tidigare har konstaterats av bl.a. Statskontoret (Statskontoret 2015:16, dir. 2017:37). När gränsdragningarna är otydliga kan huvudmännen exempelvis uppleva att olika granskningar och rekommendationer är motstridiga, i stället för att vara kompletterande.

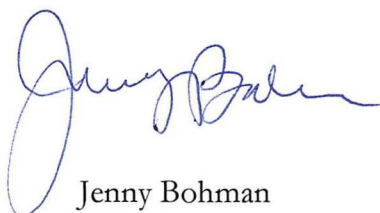
Regeringen har genomfört flera insatser som syftar till att skapa en nationell samling kring skolväsendet. Genom dessa understryks även vikten av kontinuerlig samverkan mellan skolmyndigheterna liksom strävan efter samstämmighet för att kunna nå en bättre verksamhet inom skolväsendet och i vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Regeringen anser dock att myndigheternas olika uppgifter och ansvar fortfarande kan vara överlappande i stället för att vara ett komplement till varandra. Regeringen vill återigen betona att samverkan mellan myndigheterna är av största vikt för regeringens arbete att förbättra kvaliteten och likvärdigheten inom skolväsendet och i vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet enligt skollagen. En genomlysning av myndigheterna skulle kunna synliggöra såväl oönskad överlappning av uppgifter och ansvar som möjligheter till förbättrad samverkan. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det finns ett behov av en översyn av myndigheternas nuvarande uppgifter och ansvar i syfte att bidra till en tydlig, ändamålsenlig och effektiv uppgifts- och

ansvarsfördelning där tyngden i respektive myndighetsuppgifter ligger på dess centrala uppgifter enligt lag och förordning.

På regeringens vägnar

Lotta Edholm

Jenny Bohman

Kopia till

Finansdepartementet/SFÖ
Skolforskningsinstitutet
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens skolinspektion
Statens skolverk